

Nr 6.

Ankom till riksdagens kansli den 15 februari 1926 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i vissa delar av 5 och 6 kap. strafflagen.

Genom en den 21 november 1925 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 5, som behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda utdrag av i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga här nedan intagna förslag till lag om ändring i vissa delar av 5 och 6 kap. strafflagen.

Beträffande grunderna för ifrågavarande lagförslag får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas i det följande, hänvisa till propositionen ävensom till det sakkunnigbetänkande i ärendet (statens offentliga utredningar 1925: 28), till vilket propositionen ansluter sig.

Med vissa fakta förbinder rätten den verkan, att ett brotts straffbarhet upphäves. Ett sådant faktum är straffets preskription, d. v. s. straffbarhetens upphävande i följd därav, att straffansvaret ej inom viss tid gjorts gällande. Preskriptionen är av två slag: preskription av ännu ej ådömt straff, som har benämnts åtalspreskription, och preskription av ådömt men icke eller allenast delvis verkställt straff, kallad verkställighetspreskription.

Olika slag av preskription.

I svensk rätt har preskriptionsinstitutet jämförelsevis ringa omfattning. Allmänna strafflagen innehåller bestämmelser härom i 5 kap. 14—18 §§. Beträffande vardera slaget av preskription gälla olika regler för allmänna brott och ämbetsbrott. Vad först angår åtalspreskriptionen, äro i regel allmänna brott, därå straffarbete över 2 år kan följa, inpreskriptibla, och av ämbetsbrotten preskriberas allenast bötesbrotten samt brott av den beskaffenhet, som i 25 kap. 17 § sägs. Preskriptionstiden är vid såväl allmänna brott som ämbetsbrott 5 år för svårare brott och 2 år för lindrigare. Verkställighetspreskription förekommer vid allmänna brott endast beträffande straff, som ej är svårare än straffarbete i 2 år, samt vid ämbetsbrott allenast, då straffet är böter. Preskriptionstiden är 10 år.

Gällande rätt.

Det nu framlagda förslaget innebär i princip en utvidgning av preskriptionsinstitutet till att omfatta alla brott och alla ådömda straff. Av förslagets särskilda regler må här nämnas följande. Beträffande åtalspreskriptionen upp-

Propositionen.

ställes för preskriptionstidens längd vid allmänna brott en 5-gradig skala, enligt vilken preskriptionstiderna äro 25, 15, 10, 5 och 2 år från brottets begående. Längsta preskriptionstiden är stadgad för de brott, varå straffarbete på livstid kan följa, och den kortaste för brott, som ej är belagt med svårare straff än fängelse (14 §). Preskriptionstiden för brott, vars straffskalans maximum överstiger 2 års straffarbete, blir, om den brottslige under tiden förövar brott, som är belagt med straffarbete över 2 år, avbruten, och ny preskriptionstid börjar löpa (18 §). En absolut preskriptionstid för straffs ådömande föreslås. Denna tid är satt till 30 år eller, där brottet icke är belagt med straffarbete över 2 år, till 15 år (19 §). Beträffande ämbetsbrotten bibehåller förslaget nu gällande preskriptionstid av 2 år för bötesbrott och 5 år för brott enligt 25 kap. 17 § strafflagen samt stadgar en preskriptionstid av 10 år för andra ämbetsbrott (15 §). Vad verkställighetspreskriptionen angår, uppställes jämväl en 5-gradig skala för preskriptionstidens längd vid allmänna brott, nämligen 30, 20, 15, 10 och 5 år från det straffdomen vann laga kraft. Längsta tiden är stadgad för straffarbete på livstid och den kortaste för straff, som ej är svårare än fängelse (20 §). Nytt brott under preskriptionstiden medför och här i vissa fall avbrott i preskriptionen och ny preskriptionstids löpande (23 §). Vid ämbetsbrott förekommer verkställighetspreskription — förutom vid bötesstraff — jämväl då straffet är mistning av ämbete på viss tid, och är preskriptionstiden 5 år (20 och 21 §§).

*Allmänna
grunder för
förslaget.*

De sakkunniga.

Såsom redan antytts, bygger propositionen å ett av sakkunniga i ärendet avgivet betänkande. I detta betänkande anföres angående grunden till straffpreskriptionen följande:

»Enligt den allmänna uppfattningen i modern lagstiftning är straffet ett medel att avvärja viss från individerna hotande samhällsfara. Faran, vilken framträder i och med brottet, är dubbel. Dels kan det begångna brottet, om det lämnas ostraffat, skapa en lockelse för ett större eller mindre antal andra individer att gå i brottslingens fotspår, dels kan det uppenbara en i brottslingens egen person liggande farlighet, som kan väntas taga sig uttryck i nya brott. Straffet avser sålunda dels att motverka nämnda lockelser till efterföljd (allmänprevention), dels att minska eller borttaga den hos brottslingen själv liggande faran (individualprevention). Men det ena som det andra har sin fulla giltighet blott i fråga om det nyligen begångna brottet. Om ett för femtio år sedan av en ännu levande person begånget, hittills ostraffat brott plötsligen upptäcker, så kan den omständighet, att detta gamla brott lämnas ostraffat, svårligen innebära mera lockelse för en annan person att upprepa brottet, än om han t. ex. läser en skildring av ett dylikt brott i en roman. Detta gäller åtminstone under den förutsättning, att icke strafflagen befäller, att även det gamla brottet skall straffas, ty i sådant fall skall en underlåtenhet att fullgöra strafflagens befallning kunna tänkas i sin mån verka till ett lossande av den allmänna respekten för lagen, av tron på dess verksamhet. Men lagstiftaren kan förvisso, utan att riskera, att straffets allmänpreventiva verkan i nämnvärd mån försvagas, förklara, att brott, vilkas begående ligger så långt tillbaka i det förflutna, lämnas ostraffade. — — — — —

Även från individualpreventionens synpunkt betraktat gäller tydligen, att det för lång tid sedan begångna brottet icke är något bevis för att brottslingen nu är av den samhällsfarliga beskaffenhet, att straff måste tillgripas. Emellertid är även tydligt, att man här icke kan så obetingat avvisa straffets behöv-

lighet, som då det gäller allmänpreventionen. Det är tänkbart, att den, som för lång tid sedan begått ett rånmord, under sitt fortsatta liv har, det ena årtiondet efter det andra, begått så många och så beskaffade brott, att hela denna serie, inklusive rånmordet, utgör den rätta måttstocken på hans samhällsfarlighet. Det är därför ingen orimlighet, att vid bestämmandet av samhällets reaktion mot en dylik kronisk brottsling, även detta för mycket lång tid sedan begångna brott kan väga i vågskålen.

Allmänt talat kan sålunda sägas, att, om straffet anses grunda sig samtidigt på allmänprevention och individualprevention, så måste genom tidens blotta löpande utöver en viss punkt den ena av dess båda grunder anses obetingat falla bort, under det den andras bortfallande bör bedömas efter en prövning *in casu*.

Det ovan anförda är lika tillämpligt, vare sig brottet blivit föremål för dom eller icke; verkställigheten av en femtio år gammal straffdom är ur allmänpreventiv synpunkt i ingen mån mindre meningslös än ådömande av straff efter nämnda tids förlopp. Å andra sidan är det just ur allmänpreventiv synpunkt ett bestämt krav, att en nyligen lagakraftvunnen straffdom verkställs och icke, i det den (av det skäl, att brottets begående ligger långt tillbaka i tiden) betraktas såsom preskriberad kort efter sin tillkomst, gör intryck av ett tomt hot.»

Såsom motivering för utvidgningen av preskriptionsinstitutet till att omfatta alla brott och alla straff anföras de sakkunniga, bland annat:

»Denna motivering är i själva verket given i och med det att man grundar preskriptionen icke enbart på en undersökning av individualpreventionens utan även och i främsta rummet av allmänpreventionens krav. Ur individualpreventiv synpunkt låte det väl säga sig, att de brott, vilka anses ådagalägga en så höggradig samhällsfarlighet, att man *a priori*, utan att hava provat straffets verkan på individen, finner dem kräva ett mycket långvarigt straff, kanske livstids frihetsstraff, konsekvent icke borde lämnas alldeles straffria, om än en låt vara lång tid förflutit från brottets begående. Från allmänpreventionens synpunkt ställer det sig annorlunda; det är här icke fråga om vilken reaktion den brottslige individens personliga beskaffenhet kan kräva, utan om brottets inverkan på samhällsmedlemmarna i gemen; eller snarare, om det krav på straffreaktion, som brottet skapar genom sin inverkan på övriga samhällsmedlemmar. Och ur denna synpunkt ställer det sig, såsom förut anmärkts, otvivelaktigt så, att straffbehovet tämligen snart försvagas med tidens förloppande, ehuru visserligen mindre hastigt vid svåra än vid lindriga brott. Då nu straffets egenskap av lidande gör, att staten icke får anse sig berättigad att använda det i större utsträckning än det är fullt nödvändigt, så innebär ett bortfallande av allmänpreventionens krav ett bestämt motskäl mot straffets användande. Den betänklighet mot preskriptionen, att den skapar en lockelse till brott genom utsikten till strafffrihet för den brottsling, som under viss tid lyckas undgå åtal, och att den på detta sätt motverkar allmänpreventionens syfte, har icke tillräcklig grund i verkligheten. Om straffet i övrigt verkar avhållande, minskas denna verkan icke väsentligt av den väg till strafffrihet, som genom preskriptionen kan synas öppna sig för brottslingen.»

I detta sammanhang anföras de sakkunniga jämväl:

»Då sakkunnige hava, i resultatet överensstämmande med den bestämda tendensen i modern lagstiftning, funnit de anförda skälen böra leda till stadgande om alla brotts och alla straffs preskriptibilitet, hava sakkunnige emellertid icke ansett sig böra, såsom i modern lagstiftning är det mera vanliga, alldeles undanskjuta den individualpreventiva synpunkten. Denna kräver uppenbarligen, att hänsyn toges till brottslingens uppförande efter brottets begående. Har

han i lång tid efter brottets begående levat fullkomligt laglydigt, så kommer man även från individualpreventiv utgångspunkt, åtminstone om brottet icke tillhör de svåraste, till det resultat, att straffet bör anses överflödigt; är återigen detta icke förhållandet, så bortfaller icke utan vidare individualpreventiöns krav på reaktion. Det synes emellertid icke böra sättas i fråga att på grund av senare begånget brott *utan inskränkning* ådöma straff för ett brott, som ligger så långt tillbaka i tiden, att det allmänpreventiva kravet bör anses ha förfallit. Är det första brottet A lindrigt och det senare inom preskriptionstiden för A begångna brottet B svårt, så torde i allmänhet kunna antagas, att straffet för brottet B blir tillräckligt kraftigt för att det icke skall bli nödvändigt att rubba preskriptionen för det mindre brottet A. Är tvärtom det första brottet A svårt och det senare B lindrigt, så kan väl mestadels antagas, att brottslingens samhällsfarlighet minskats, om han under hela — den i sådant fall långa — preskriptionstiden för A icke begått något svårare brott. Där emot står det något annorlunda, om brottslingen först begått ett svårt brott och därpå, innan detta preskriberats, ett annat svårt brott. Då kan — framför allt om båda brotten kunna anses vila på samma brottsliga böjelse, men även dessförutan — det senare brottet i förening med det förre indicera en sådan samhällsfarlighet hos brottslingen, att möjligheten att straffa det först begångna brottet (om det längre fram upptäckes) bör hållas längre öppen än vanligen är förhållandet.»

Utskottet.

Nutida straffrättsvetenskap intager i princip den ståndpunkten, att alla brott böra vara preskriptibla. Lagstiftningen i flertalet främmande kulturstater har även anslutit sig till denna åskådning. För tidigare rättsuppfattning, enligt vilken grunden till straff var samhällets krav på vedergällning, tedde det sig naturligt, att samhällets straffanspråk, särskilt vid svåra brott, ej eftergaves, därför att viss tid förflutit efter brottets begående utan att den brottslige lagförts. Om man emellertid i enlighet med den rättsuppfattning, som alltmera trängt igenom, i straffet ser samhällets skydd mot den fara för rättsordningen, som ett begånget brott innebär, bör straff ej komma till användning, om i det särskilda fallet sådant skydd varken ur allmän eller ur individualpreventiv synpunkt kan anses behöfligt. Vad de sakkunniga i detta hänseende anført till stöd för en utvidgning av preskriptionsinstitutet på sätt, som föreslagits, finner utskottet välgrundat, och ansluter sig utskottet principiellt till det framlagda förslaget. I avseende å den tvekan, som kan yppa sig om lämpligheten av att även de svåraste brotten skola kunna preskriberas, vill utskottet erinra om att för preskriptionens inträde beträffande dessa brott enligt förslaget fordras, antingen att 25 år förflutit från brottets begående och att den brottslige under denna tid icke begått brott, som är belagt med straffarbete över 2 år, eller ock att 30 år förflutit från brottets begående. Det synes kunna antagas, att ett eftergivande av straff under de i förslaget angivna förhållanden icke kommer att stöta det allmänna rättsmedvetandet.

Vissa brott i krigsartiklarna inpreskriptibla.

Utskottet anser sig böra här erinra om bestämmelsen i 47 § strafflagen för krigsmakten, att i fråga om viss tid för åtal av brott och för verkställande av utslag vad i allmän lag är föreskrivet skall gälla. Då nu allmänna strafflagen ej längre känner brott, varå dödsstraff kan följa, och förty icke uppställer någon preskriptionsregel beträffande sådana brott, bliva de i krigsartiklarna omförmälda brott, som kunna förskylla dödsstraff, fortfarande inpreskriptibla.

Granskningen av detaljerna i förslaget har icke givit utskottet anledning till andra uttalanden än de här nedan omförmälda, vilka hänföra sig till 14 och 21 §§ i 5 kapitlet. *Detaljgranskningen.*

14 §.

Enligt denna paragraf är preskriptionstiden 25 år, om straffarbete på livstid kan följa å brottet; 15 år, om högsta straffet för brottet är straffarbete på viss tid över 8 år; 10 år, om högsta straffet är straffarbete över 2 men icke över 8 år; 5 år, om högsta straffet är straffarbete icke över 2 år; samt 2 år, om brottet ej är belagt med svårare straff än fängelse. Den sålunda stadgade preskriptionstiden innebär för vissa brott en skärpning i förhållande till gällande rätt. Sådana brott, som äro belagda med svårare straff än straffarbete i 2 år men detta endast för det fall, att omständigheterna äro synnerligen försvårande, preskriberas för närvarande efter 5 år men skola enligt förslaget preskriberas först efter 10 år. Att enligt förslaget dessa brott komma att bli underkastade en strängare preskriptionsregel än enligt gällande rätt beror därpå, att förslaget inför en allmän regel om preskription av brott, som är belagt med strängare straff än straffarbete i 2 år, och torde icke med fog kunna giva anledning till någon betänklighet.

21 §.

Denna paragraf innehåller bestämmelser om preskription av ådömt straff för ämbetsbrott, där straffet är mistning av ämbete på viss tid eller avsättning. Dessa straff äro för närvarande icke underkastade verkställighetspreskription. I överensstämmelse härmed hade de sakkunniga i 21 § upptagit stadgande därom, att viss tid ej skulle gälla för verkställighet av dom å mistning av ämbete på viss tid eller avsättning. Departementschefen anförde beträffande detta stadgande, att, om dom å suspension av någon anledning ej bringats till verkställighet inom rimlig tid, samma skäl syntes tala för preskription av detta straff som för preskription av straff i allmänhet. I förevarande paragraf har fördenskull i propositionen föreslagits, att, om mistning av ämbete på viss tid ådömts, detta straff preskriberas efter 5 år.

Utskottet anser för sin del mest önskvärt, att rubbning ej sker i nu gällande bestämmelser i detta avseende, och får på grund härav förorda, att 21 § erhåller den lydelse, som föreslagits av de sakkunniga.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande proposition måtte för sin del antaga följande

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

L a g

om ändring i vissa delar av 5 och 6 kap. strafflagen.

Härigenom förordnas, att 5 kap. 14—18 §§ och 6 kap. 7 § strafflagen skola erhålla nedan angivna ändrade lydelse samt att i förstnämnda kapitel skola införas fem nya paragrafer, betecknade 19—23 §§, av den lydelse nedan angives:

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

5 KAP.

14 §.

Straff vare förfallet för brott, som ej blivit åtalat:

1. inom tjugufem år, om enligt lag straffarbete på livstid kan följa å brottet;
2. inom femton år, om det högsta straff, varmed brottet är i lag belagt, är straffarbete på viss tid över åtta år;
3. inom tio år, om högsta straffet är straffarbete över två men icke över åtta år;
4. inom fem år, om högsta straffet är straffarbete icke över två år;
5. inom två år, om brottet ej är belagt med svårare straff än fängelse.

15 §.

För brott, som av ämbetsman begås i ämbetet, vare straffet förfallet, om åtal ej blivit anställt inom två år, där brottet i lagen med endast bötesstraff belagt är, eller inom fem år, där brottet är av den beskaffenhet, som i 25 kap. 17 § förmåles.

För andra brott, som av ämbetsman begås i ämbetet, vare, där ej annorlunda stadgat är, straffet förfallet, om brottet icke blivit åtalat inom tio år; dock skall, där straff, som i 14 § första eller andra punkten sägs, kan följa å brottet, gälla vad där stadgas.

16 §.

De i 14 och 15 §§ bestämda tider skola räknas i allmänhet från den dag brottet begicks, men i de fall, som i 15 kap. 17, 18 eller 21 § eller i 22 kap. 8 § 1 mom. sägas och ej åtalas må, innan till återgång av giftermål dömt är, från den dag domen därom vann laga kraft.

Åtal anses vara börjat, då kallelse till svaromål är den, som tilltalas skall, i laga ordning kungjord eller han för brottet häktad blivit.

17 §.

Är åtal börjat inom tid, som i 14 eller 15 § bestämmes, och har det åtal blivit avbrutet; då skall för rättigheten att åtalet fullfölja lika tid, som i samma paragrafer utsatt finnes, räknas från den dag avbrottet skedde.

18 §.

Har någon begått brott, som i 14 § första, andra eller tredje punkten sägs, och har han därefter, innan tid för åtal förflutit, ånyo förövat brott, som i lag är belagt med straffarbete över två år; då skall tid för rättigheten att det förra brottet åtala räknas från det senare brottet. Vad sålunda stadgats skall äga motsvarande tillämpning, där den brottslige, innan tid för åtal är ute, begår ytterligare brott, varå straff, som nyss är sagt, kan följa.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

19 §.

I intet fall må straff ådömas, sedan trettio år, eller, där brottet enligt lag icke är belagt med straffarbete över två år, sedan femton år förflutit från dag, som i 16 § sägs.

20 §.

Ådömt straff vare förfallet, där domen ej börjat verkställas, innan nedan nämnda tider förflutit från det domen vann laga kraft:

1. trettio år, där straffarbete på livstid ådömts;
2. tjugu år, där straffarbete på viss tid över åtta år ådömts;
3. femton år, där straffarbete på längre tid än två år men icke över åtta år ådömts;
4. tio år, där straffarbete icke över två år ådömts;
5. fem år, om straffet ej var svårare än fängelse.

Huru ådömt straff tidigare kan vara förfallet, därom stadgas i särskild lag angående villkorlig straffdom.

21 §.

21 §.

Är *mistning av ämbete på viss tid* I *avseende å straff, som i 2 kap. ådömt, vare straffet förfallet, där 15 § sägs, gälle ej viss tid för doms domen ej börjat verkställas, innan fem verkställande.*
år förflutit från det domen vann laga kraft.

I *avseende å avsättning gälle ej viss tid för doms verkställande.*

22 §.

Skall någon undergå frihetsstraff på viss tid och varder verkställigheten avbruten, sedan straffet till en del avtjänats; då skall, för återupptagande av verkställigheten, ny tid räknas från den dag avbrottet skedde, eller, där villkorlig frigivning ägt rum men återkallats eller förklarats förverkad, från den dag, då beslut därom vann laga kraft; och varde tiden, jämlikt 20 §, beräknad med hänsyn till vad av det ådömda straffet återstår efter avdrag av vad redan blivit verkställt.

23 §.

Har straff, som i 20 § 1 mom. första, andra eller tredje punkten sägs, blivit ådömt men icke börjat verkställas, och begår den dömde, innan straffet förfallit, ånyo brott, som i lag är belagt med straffarbete över två år; då skall för det förra straffets verkställande tid, som i nämnda lagrum stadgas, räknas från det senare brottet.

Har avbrott skett i verkställigheten av sådant straff och begår den dömde, innan tid förflutit, som i 22 § stadgas, brott, som i 1 mom. är sagt; då skall, för återupptagande av straffverkställigheten, samma tid räknas från det senare brottet.

Vad i 1 och 2 mom. är stadgat skall äga motsvarande tillämpning, där den dömde, innan straffet förfallit, begår ytterligare brott, som där är sagt.

6 KAP.

7 §.

Har straff förfallit eller tid till avbrutet åtals fullföljd blivit försutten, efter vad i 5 kap. 13, 14, 15, 17, 18 eller 19 § sägs; vare dock målsägande ej därigenom betaget att det skadestånd söka, vartill han eljest kan berättigad vara.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1926.

Stockholm den 12 februari 1926.

På första lagutskottets vägnar:

A. ÅKERMAN.

Vid detta ärendes behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Åkerman*, *Hederstierna*, *Klefbeck*, *Jacob Larsson*, *Edw. Larson**, *Lyberg*, *G. Dahl* och *Ernst Svenson**;

från andra kammaren: herrar *Lindqvist* i Halmstad*, *Lindley**, *Leo*, *Jansson* i Edsbäcken, *Nilsson* i Antnäs*, *Johansson* i Brånalt*, *Karlsson* i Vätö och *Christenson* i Södertälje.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herr *Christenson* i Södertälje, som anförde:

»Enligt nu gällande lag är straff förfallet för brott, som ej blivit åtalat inom två år, om det ej i lagen är belagt med svårare straff än fängelse, eller inom fem år, om brottet, där det ej är med synnerligen försvårande omständigheter förenat, icke är i lagen belagt med svårare straff än straffarbete i två år. Be-
träffande ådömt straff, som ej är svårare än straffarbete i två år, förfaller straffet, om domen icke verkställts inom tio år.

Det nu föreliggande lagförslaget avser en utvidgning av straffpreskriptionen till att gälla, praktiskt taget, alla brott, även de allra svåraste, och alla straff.

Det torde med fog kunna ifrågasättas, om en så betydande utvidgning verkligen är av förhållandena påkallad, och om den ej skulle kunna leda till, att det allmänna rättsmedvetandet i särskilda fall icke kände sig tillfredsställt med, att en person, som förövat ett mycket grovt brott, ginge fri från straff,

låt vara efter så lång tid som tjugufem år, vilken tid enligt förslaget är preskriptionstiden för brott, som belagts med livstids straffarbete. Det kan inträffa, att en rånmördare, som dödat flera personer och tillgripit en betydande penningesumma, lyckas utplåna spåren av sin brottslighet eller eljest sätta sig i säkerhet, men att efter tjugufem år hans brottslighet genom en tillfällighet skulle kunna ådagaläggas. Det kan vidare inträffa, att ett giftmord, ett brott, som lätt nog kan undgå upptäckt, först efter tjugufem år blir känt, och att brottet då på grund av särskilda omständigheter även kan ledas i bevis. Om sådana fall skulle inträffa, vilket ju är möjligt, om det dock sällan skulle förekomma, torde det med visshet kunna antagas, att den allmänna meningen i regel skulle reagera mot, att brottslingen skulle gå fri från straff. Det är möjligt, att han fortfarande är i besittning av medel, som han åtkommit genom brottet och som sätter honom i stånd att leva på avkastningen därav.

Enligt lagförslaget kan preskriptionen med avseende å de svåraste brotten avbrytas, om den brottslige begår annat brott, dock endast om brottet är belagt med straffarbete över två år. Han kan sålunda begå en mängd svåra brott, exempelvis åtskilliga misshandelsbrott, första resan stöld, upprepade gånger förskingring m. m., utan att detta avbryter preskriptionen. Skulle det upptäckas, att en sådan samhällsfarlig individ för tjugufem år sedan förövat ett fruktansvärt rånmord, så kan han ej straffas härför, ett förhållande, som knappast kan anses tillfredsställande.

Jag vill gärna medgiva, att en utvidgning av straffpreskriptionen, och en ganska avsevärd sådan, kan vara befogad, men den bör, enligt min uppfattning, icke omfatta de svåraste brotten, som äro belagda med straffarbete på livstid eller på viss tid över åtta år. Det må erinras, att arbete på en fullständig revision av hela strafflagen nu pågår. Vid sådant förhållande kan det synas lämpligt att uppskjuta ett definitivt ställningstagande till frågan om införande av en oinskränkt straffpreskription, tills det nya strafflagsförslaget föreligger. Någon som helst olägenhet torde ett sådant uppskov icke medföra. Härvid må även framhållas, att det genom nådeinstitutet finnes tillfälle för Kungl. Maj:t att ingripa i mildrande riktning i fall, då anledning därtill kan förefinnas.

Mot en utvidgning av straffpreskriptionen till att omfatta alla brott, som icke äro belagda med högre straff än straffarbete i åtta år, synes mig icke vara något att erinra. Lämpligheten av de i förslaget upptagna preskriptionstiderna torde dock i vissa fall kunna ifrågasättas. Den föreslagna preskriptionstiden av tio år för ett brott med ett högsta straff av straffarbete över två men icke över åtta år synes mig alltför kort beträffande de svåraste brotten i denna kategori, till vilken höra exempelvis rån, mened och bedrägeri mot konkursborgenärer. Enligt min uppfattning skulle man lämpligen kunna uppdelade preskriptionstiden för dessa brott så, att för brott med högsta straff upp till fyra års straffarbete stadgades en preskriptionstid av tio år och för svårare brott inom denna kategori en preskriptionstid av femton år. I samband härmed må framhållas, att, då på grund av preskription straff förfallit, den brottslige även går fri från den i 2 kap. 19 § strafflagen stadgade påföljd av förlust av vissa medborgerliga rättigheter m. m., vilken påföljd skulle hava förenats med straffet.

Antag, att två konkursgäldenärer, som i bolag bedriva handelsrörelse, begå bedrägeri mot sina borgenärer och undandraga konkursboet en betydande del av sina tillgångar samt göra sig skyldiga till mened vid edfästande av vederbörande konkursbouppteckning. Antag vidare, att den ene av brottslingarna blir fast, men att den andre lyckas undkomma. Med den föreslagna preskriptionstiden av tio år skulle det då kunna inträffa, att, medan den förre, efter att ha avtjänat det högsta straffet för ifrågavarande två brott, tillhoppa åtta års straffarbete, är underkastad påföljd under kanske ytterligare åtta år, den senare efter tio år från brottets begående lugnt kan återvända och går fri från både straff och påföljd. Ett sådant fall torde icke vara ägnat att tillfredsställa det allmänna rättsmedvetandet.

Om ifrågavarande lagförslag i huvudsak innefattar en synnerligen betydande utvidgning av straffpreskriptionen, så innebär det i ett avseende en mycket väsentlig inskränkning däri, jämfört med nu gällande lag. Alltsedan år 1890 har vår strafflag innehållit den här ovan omförmälda bestämmelsen, att åtal för brott preskriberas efter fem år, om brottet, där det ej är med synnerligen försvårande omständigheter förenat, icke är i lagen belagt med svårare straff än straffarbete i två år. Till brott, som endast då synnerligen försvårande omständigheter förekomma straffas med straffarbete i mer än två år, höra bedrägeri samt några andra mera sällan förekommande brott. Åtal för bedrägeri, där straffskalan varierar från böter till, vid synnerligen försvårande omständigheter, straffarbete i fyra år, preskriberas sålunda nu efter fem år. Någon olägenhet härav har icke förspotts. Om det nu föreliggande förslaget antages, kommer emellertid preskriptionstiden för åtal angående bedrägeri att utsträckas från fem till tio år, även om brottet i det särskilda fallet varit aldrig så lindrigt och kanske skulle hava kunnat sonas med ett ringa bötesbelopp. Det blir sålunda enligt förslaget samma preskriptionstid för ett lindrigt bedrägeribrott som för mened och för konkursbedrägeri, för vilka båda brott lägsta straff normalt är straffarbete i två år. För exempelvis förskingring, vilket brott, även om omständigheterna äro försvårande, straffas högst med straffarbete i två år, blir enligt förslaget preskriptionstiden densamma som nu eller fem år. Det ligger ju i sakens natur, att, då preskriptionstidens längd bestämmes abstrakt efter det i straffskalan ingående högsta straffet och utan hänsyn till omständigheterna i det särskilda fallet, ojämnheter måste uppkomma, men det förefaller dock, som om ojämnheten skulle bliva väl stor genom en ändring av gällande rätt på denna punkt, och torde en sådan ändring ej vara påkallad. Någon förklaring till denna lagändring finner man ej vare sig i de sakkunnigas förslag eller i propositionen, som ej ens omnämmer saken.

En ändring i förslaget med avseende å åtalspreskriptionen i enlighet med vad som ovan anförts för givetvis med sig jämväl ändring av förslagets bestämmelser angående verkställighetspreskriptionen. Sålunda bör enligt min mening någon preskription av ådömt straff för brott, då straffarbete på livstid eller på viss tid över åtta år ådömts, ej förekomma. Då straffarbete över två år men icke över fyra år ådömts, bör preskriptionstiden för verkställigheten enligt min mening utgöra femton år och, då straffarbete över fyra men icke över åtta år

ådömts, bör samma tid bestämmas till tjugu år. I övrigt kräver givetvis en avslutning till ovan angivna synpunkter en viss omarbetning av hela förslaget.

Under återopande av vad jag nu anfört får jag hemställa,

att riksdagen, med förklaring, att det i föreliggande proposition upptagna lagförslaget icke kunnat av riksdagen bifallas, ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om nytt förslag i ämnet i huvudsaklig överensstämmelse med ovan angivna synpunkter.»